

PAPER DETAILS

TITLE: Dijitallesme ve Göç: Teknolojik Dönüşümün Göçmen Uyumu Üzerindeki Etkileri

AUTHORS: Betül Dilara Seker

PAGES: 479-498

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4144948>

Dijitalleşme ve Göç: Teknolojik Dönüşümün Göçmen Uyumu Üzerindeki Etkileri¹

Betül Dilara Şeker

Doçent Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, dilaraseker@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5914-5886

Makale Bilgisi

Makale Tarihsel Süreci:

Geliş Tarihi:14/08/2024

Düzelme Tarihi:26/09/2024

Kabul Tarihi:30/09/2024

Anahtar Kelimeler:

Dijitalleşme, Göç, Göçmenler,
Sosyal Uyum, Teknolojik
Eşitsizlik

JEL Kodları: O33, F22, J61,
H83, Z13

Özet

Bu çalışmanın amacı, dijitalleşmenin göç süreçleri ve göçmenler üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Çalışmada, dijital teknolojilerin göçmenlerin bilgiye erişim, iletişim ve uyum süreçlerindeki rolü analiz edilmiştir. Yöntem olarak, literatür taraması ve kavramsal analiz kullanılarak dijitalleşmenin göçmenlerin kimlik, gizlilik ve sosyal uyum üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bulgular, dijitalleşmenin göçmenler için hem fırsatlar hem de zorluklar sunduğunu, dijital uçurum ve teknolojik eşitsizliklerin göçmenler üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, dijitalleşmenin göçmenler için önemli fırsatlar ve riskler barındırdığı, bu durumun göç politikaları ve uygulamaları üzerinde önemli etkileri olduğu vurgulanmaktadır.

Digitalization and Migration: The Effects of Technological Transformation on Migrant Integration

Article Info

Article history:

Received:14/08/2024

Revised: 26/09/2024

Accepted: 30/09/2024

Keywords: Digitalization,
Migration, Migrants, Social
Integration, Technological
Inequality

JEL Codes: O33, F22, J61,
H83, Z13

Abstract

The aim of this study is to comprehensively examine the effects of digitalization on migration processes and migrants. The study analyzes the role of digital technologies in migrants' access to information, communication, and integration processes. Using literature review and conceptual analysis as methods, the study evaluates the impact of digitalization on migrants' identity, privacy, and social integration. The findings reveal that digitalization presents both opportunities and challenges for migrants, highlighting the negative effects of the digital divide and technological inequalities. The study concludes that digitalization offers significant opportunities and risks for migrants, with substantial implications for migration policies and practices

¹Şeker, B.D. (2024). Dijitalleşme ve Göç: Teknolojik Dönüşümün Göçmen Uyumu Üzerindeki Etkileri, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 5(2), 465-484,DOI: 10.62001/gsijses.1533210

GİRİŞ

Günlük yaşamda kamu, özel ticari, eğitim, sağlık ve sosyal yardım hizmetler gibi tüm hizmet sektörlerini etkileyen dijital teknolojilerin kullanımı yalnızca gelişmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelere de hayatın her alanında önemli bir hale gelmiştir (Verwiebe ve diğ., 2023). Özellikle devlet tarafından gerçekleştirilen dijitalleşme reformu sonucu temel hizmetlere erişimin dijital teknolojilere daha bağımlı hale gelmesi kişilerin bu süreçte zorunlu olarak katılımını ortaya çıkarmıştır. Örneğin İskandinav ülkelerinde, özellikle Finlandiya'da yayınlanan dijitalleşme politikalarına bakıldığında bireylerin bankacılık, sağlık ve sosyal hizmetler gibi birçok günlük hizmete dijital teknolojilerle internet üzerinden erişilmek zorunda olduğu görülmektedir. Danimarka'da ise vatandaşlar 2014 yılından beri devletle Dijital Posta yoluyla iletişim kurmaktadır (Safarov, 2021). Buna ek olarak devlet organları, işletmeler ve vatandaşlar, genel olarak İnternet ve özel olarak sosyal medya gibi dijital medya aracılığıyla giderek artan ölçüde bilgi iletişimde bulunmakta ve bilgi aktarmaktadır. Günümüzde dünya çapında yaklaşık altı milyar insan günlük yaşamlarında düzenli olarak E-posta gönderme, para transfer etme, bilgi ve tavsiye için çevrimiçi arama yapma, sosyal medyada yorum yazma ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla e-formlar gönderme gibi farklı dijital platformlar, uygulamalar ve hizmetleri kullanmaktadır (Verwiebe ve diğ., 2023). Toplumun dijitalleşmesi, mümkün olduğu kadar çok sayıda bireyin çevrimiçi hale getirilmesi amacına dayanmaktadır. Ancak bu durum dünyadaki her ülke vatandaşı için geçerli değildir. Özellikle erişimi sınırlı olan yerlerde yaşayanlar dışında gelişmiş ülkelerdeki her bireyin bunu yapmaya istekli olması ve gücünün yetebileceği söylenemez. İnterneti kullanmayan kişiler genellikle eğitim ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle internet kullanımına ilişkin uygulamalar ve eşitsizlikler bireysel sorun olarak dile getirilmektedir. Ayrıca teknoloji kullanımının kültürel ve toplumsal bir norm haline geldiği çeşitli sosyal ve kültürel yapıların, uygulamaların ve söylemlerin insanları teknolojiyi kullanmaya yönlendirdiği gözlenmektedir. Bu nedenle dijital teknolojilerin kullanımı konusunda direnmenin bir sorun ve mantıksız bir davranış olarak değerlendirildiği görülmektedir (Greenhalgh, Swinglehurst ve Stones, 2014; Toczyski ve Banerski, 2020). Dijitalleşme bilgiye erişimi kolaylaştırır, zamandan tasarruf sağlar, bilgiyi yayar, iletişimin kullanılabilirliğini ve üretkenliği artırarak otomasyonu geliştirir. Bunların yanında yoksunluğu azaltır, şeffaflığı ve yönetimi iyileştirir, sosyal sermaye yaratarak insanları güçlendirir. Sonuçta genel olarak insan yaşamının yaşam kalitesini ve özsaygısını etkilediği ifade edilmektedir. Ancak dijitalleşme süreçlerinin olumlu etkileri, siber tehditler, mahremiyet güvensizliği, işsizlik, dijital eşitsizlik risklerini artırdığı ve hareketsiz yaşam tarzı gibi bireye, topluma, yönelik psikolojik, sosyal ve ekonomik tehditlerle birlikte ilerlediği için eleştirilmektedir (Kryzhanovskij, Baburina ve Ljovkina, 2021; Fors, 2010).

Günümüz “Göç çağı” olarak adlandırılan dönemi ifade etmektedir ve bu dönem yalnızca göçün artan sıklığıyla değil, aynı zamanda göçmen menşeleri, kimlikleri, göç yolları ve varış yerlerinin karmaşıklığıyla da karakterize edilmektedir. Bu dönem ayrıca göçmenlerin ve onların göçmen olmayan akrabalarının mesafeler ve sınırlar ötesinde karmaşık, çok katmanlı ilişkiler sürdürdüğü ulus ötesicilik olarak ifade edilen bir çağdır (Wilding ve Baldassar, 2018:227). Ayrıca bu dönemde birey üzerindeki dijitalleşme baskısının her alanda artarak devam ettiği, her sektörün sistemlerini, yapılarını ve süreçlerini veri yakalama, depolama, raporlama ve ilgili analizleri oluşturmak için dönüştürmesinin bir gereklilik olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu nedenle dijitalleşme ve gelişen yapay zeka (AI) uygulamalarından göç sürecinin etkilenmesi

kaçınılmazdır (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021). Son yirmi yıldan beridir veri odaklı teknolojiler, örneğin, hareket öncesi kimlik kontrollerini kolaylaştırmak, çevrimiçi vize başvurularını desteklemek, hizmetlere yönelik artan talebi ve idari karar almayı yönetmek, "akıllı" sınır işlemlerini etkinleştirmek ve göçle gelenlerin yasal çerçevelere uyumu hakkında veri analitiği üretmek için göç döngüsü boyunca giderek daha fazla kullanılmaktadır (Beduschi, 2020). Özellikle yapay zeka teknolojileri, insanların gerçek zamanlı olarak güncel bilgilere erişmesine, sistem verimliliğini artırmasına ve hizmete erişim süresini kısaltmasına yardımcı olmaktadır. Ancak, bu teknolojilerin göç alanında kullanımı göçmenler için kişilerin teknoloji destekli gözetimi, yapay zeka karar alma sürecinde sistemsel önyargı potansiyeli ve insan hakları gibi konularda olumsuz etkileri olabilmektedir (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021). Bu nedenle çalışmada teknolojik gelişme, dijitalleşme, değişim ve kültürleşen sosyal gruplara etkileri farklı boyutlarıyla kavramsal açıdan ele alınacaktır. Çalışma dijitalleşme ve göç alanı temele alarak dijital teknolojilerin göçmenler ve ev sahibi toplum tarafından nasıl kullanıldığına ve bunların göç süreçleri üzerindeki etkilerine ilişkin alan yazındaki araştırmaları sentezleyerek eleştirel bir şekilde incelemekte ve anlayışımızdaki boşluklarla ilgili farkındalık sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada ilk olarak dijitalleşme kavramının tarihsel gelişimi üzerinde durulacaktır. Sonrasında dijitalleşmenin göç süreci boyunca kullanımı ve nasıl dönüştürdüğü, göçmenler ve göç sistemleri için getirdiği mevcut fırsatlar ve zorluklar değerlendirilecektir. Dijitalleşmenin göç eden bireyler için özellikle de kimlik ve gizlilikle ilgili taşıdığı riskler nedeniyle uyuma etkisi de tartışılacaktır.

DİJİTALLEŞME KAVRAMI, TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE HASSAS GRUPLAR

Tarihsel olarak teknolojik gelişimin sırasıyla buhar teknolojisine dayalı makineleşmeye (birinci sanayi devrimi - Endüstri 1.0), Taylorizme dayalı seri üretime (ikinci sanayi devrimi - Endüstri 2.0), elektrik ve analog hesaplama dayalı otomasyona (üçüncü sanayi devrimi - Endüstri 3.0), ve dijital teknolojilerin ortaya çıkışıyla gelişen dördüncü sanayi devrimine veya Endüstri 4.0'a yol açtığı görülmektedir. Dijital dönem; yapay zeka, robotik, Nesnelerin İnterneti (Iot), büyük veri, kuantum hesaplama, üç boyutlu baskı, nanoteknoloji, biyoteknoloji, malzeme bilimi, otonom araçlar gibi alanlardaki atılımlarla karakterize edilen mevcut teknolojik değişim dalgası ve enerji depolama genellikle dördüncü sanayi devrimi olarak değerlendirilir. Bu dönem, fiziksel, dijital ve biyolojik alanlar arasındaki çizgileri bulanıklaştıran teknolojilerin birleşimiyle ifade edilir (Jain, 2021:2). İnsan davranışlarını bilgi teknolojileri etkilemektedir (Thompson ve Nadler, 2002), aynı zamanda daha çekirdek seviyede, insan-bilgi teknolojileri aletleri etkileşimi de bulunmaktadır. İnsan-bilgisayar etkileşimi (İBE), bilgisayar alanındaki gelişmelerle uygulamalı psikolojinin kesişim alanında nispeten yakın zamanda ortaya çıkmıştır. Bu alanın gelişmesinin nedenlerinden biri açıkça tekniktir. İBE, bilişimin yakın tarihinde birçok zor problem ve çözümlerini ele almaktadır; ayrıca doğrudan manipülasyon ara yüzleri, kullanıcı ara yüzü yönetim sistemleri, görev odaklı yardım ve talimat, bilgisayar destekli işbirlikçi çalışma üzerinde odaklandığı görülmektedir. İBE'nin gelişiminin bir diğer nedeni kültürelidir: İBE, bu konuda uzman olmayan kişilerin bilgisayar, bilgi teknolojisi ve bunun yaşamları üzerindeki etkisi hakkındaki olumlu görüşleri süreci etkilemiştir. İBE aslında bilgisayar biliminin görünen kısmıdır. İBE 'nin gelişiminin en güncel nedeni ise ticari olmasıdır. Temel bilgi işlem teknolojileri jenerik çiplere dönüştükçe, bilgisayar ürünlerinin ticari olmayan değeri

uygulamalarda ve kullanıcı ara yüzlerinde, yani İBE alanında bulunur (Carroll, 1997). Böylece insan-bilgisayar etkileşiminde insanın öneminin arttığı söylenebilir. Sonuç olarak, bu dönemde giderek daha fazla miktarda bilgi toplanıp, analiz edilerek işlenilmektedir (Trittin-Ulbrich ve diğ., 2021). Mevcut teknolojik gelişmelerin ortaya çıkma hızı, dijitalleşmenin hızla yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Dijitalleşme, dijital teknolojilerin, hizmetlerin, malların, tekniklerin ve becerilerin yayılmasını ifade eder; “toplumsal yaşamın birçok alanının dijital iletişim ve medya altyapıları tarafından yeniden yapılandırılma/inşa edilme şeklidir”. Dijitalleşme ile birlikte otomasyon, yani “robotların, makinelerin ve algoritmaların değer zincirlerinde artan basit rutin görevlerle sınırlı olmayan kullanımı” (Busemeyer ve diğ., 2022:8) ortaya çıkmaktadır. Dijitalleşme, bilgi teknolojisinin (BT) etkin olduğu yapay zeka, gelişmiş robot teknolojisi, yaygın bağlantı, nesnelerin interneti (IoT) ve büyük veri, artırılmış ve sanal gerçeklik, giyilebilir teknolojiler, mobil cihazlar ve çevrimiçi platformlar gibi toplumdaki tüm sektörler temel hizmetler sağlamakta ve dahası, önümüzdeki on yıllarda doğasının farklılaşacağı, öneminin olası teknolojilere bağlı olarak artacağı düşünülmektedir (Jain, 2021:1).

Bilgi Teknolojisi terimi, verileri etkili bir şekilde toplamak, saklamak, işlemek, iletmek ve incelemek için bilgisayarlar, yazılım, donanım ve ağlar dahil olmak üzere elektronik sistemlerin kullanılmasıyla ilgilidir. Daha geniş bir çerçevede Bilgi Teknolojisi, verilerin yönetiminde kullanılan taktikleri, teknikleri ve protokolleri kapsar. Bilgi Teknolojisinin ortaya çıkışı, bireylerin bilgiyi edinme, kullanma ve onunla etkileşim kurma biçiminde devrim yaratmıştır. Bu alan ticaret, akademi, tıp, medya, yönetim ve diğer sektörler dahil birçok alanda kullanılan bilgi sistemleri için temel teşkil etmektedir. Bilgi Teknolojisi alanı, verilerin verimli bir şekilde depolanmasını ve yönetimini, bilginin hızlı iletişimini ve gelişmiş kavramayı teşvik etmek için bilginin gelişmiş şekilde işlenmesini kolaylaştırır. Bilgi teknolojisinin çeşitli örnekleri mevcuttur. Buna örnek olarak bilgisayarlar, yazılım, ağ teknolojileri, internet, veri tabanı yönetim sistemi, coğrafi bilgi sistemi (cbs), bulut bilişim, bilgi güvenliği alanları verilebilir. Bilgi teknolojisinin çeşitli alanlarda uygulanması, bilgiyle çalışma, etkileşim ve iletişim kurma şeklimizi değiştirmiştir. Aynı zamanda bilgi teknolojileri çeşitli sektörlerde verimliliğin, üretkenliğin ve yeniliğin artırılmasına yardımcı olmaktadır (Sutrisno ve diğ., 2023). BT'nin yaygınlaştırılması ve uyumu, BT'deki inovasyonla bağlantılı kavramlardır (Xu ve She, 2022:6). Bu nedenle BT kavramı bir üst kavram olarak ifade edilebilir. Bilgi teknolojisinin kapsadığı bir alt tanım yapay zekadır.

Yapay zekanın evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Ancak genel anlamda, yapay zeka “bilgisayarların normalde insan zekası gerektiren görevleri yapacak şekilde programlanması” olarak düşünülebilir. Yapay zekanın kökleri 1950'lerin bilgisayar bilimine dayanır, başlangıçta insanların akıl yürütme ve düşünme gibi üst düzey bilişsel yeteneklerini sunacak bilgisayarlar geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır; bu tür yapay zeka “genel yapay zeka” olarak adlandırılır. Yetmiş yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen, yapay zekanın üst düzey akıl yürütme ve düşünme yeteneklerine ulaşması hala zor bir hedef olarak varlığını sürdürmektedir. Ancak yapay zeka teknolojileri, doğal dil işleme, konuşma işleme, makine öğrenimi, görüntü tanıma, sinir ağları ve robot bilimi gibi işler için makine yeteneklerini kullanan farklı akışları içine alarak zaman içinde gelişmiştir. Yapay zeka tabanlı sistemler tamamen yazılım tabanlı olabilir ve sanal dünyada hareket edebilir (örneğin, sesli asistanlar, görüntü analiz yazılımı, arama motorları, konuşma ve yüz tanıma sistemleri) veya yapay zeka, donanım cihazlarına (örneğin, gelişmiş robotlar, otonom arabalar, dronlar veya Nesnelerin İnterneti uygulamaları)

yerleştirilebilir. Bu yapay zeka teknolojilerinin tümü, hem fiziksel hem de sanal alanlarda çalışan geçiş ve hareketlilik sistemleriyle ilgilidir. Gezginler, hareketler, düzenleyici kararlar ve süreçler hakkında büyük miktarda verinin yakalanmasını içeren bilgisayar tabanlı geçiş ve hareketlilik sistemlerine yönelik uzun vadeli eğilim, yapay zeka gibi süper teknolojilerin geliştirilmesine olanak sağlamıştır (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021:3). Akıllı telefonlarımızdaki sanal asistanlar, sohbet robotlarıyla etkileşimde bulunmak, yabancı dilleri çevrimiçi olarak tercüme etmek veya bilmeden belirli reklamlar ve medya içerikleri tarafından hedef alınmak gibi yapay zeka uygulamaları halihazırda günlük kullanımdadır. Yapay zeka, destekli çalışma ve veri analitiği için çeşitli uygulamalarda ve araçlarda/makinelerde kullanılarak giderek karmaşılaşan görevlerin otomasyonunun yanı sıra otomatik veya yarı otomatik işyeri karar alma ve yönetimine olanak tanır. Yapay zekanın çalışma süreçlerindeki uygulamaları; işbirlikçi robotlardan, giyilebilir teknolojilerden ve üretim montaj hatlarındaki yardımcı tabletlerden (sanal/artırılmış/genişletilmiş gerçeklik uygulamalarını destekleyen), çağrı merkezlerindeki sohbet robotlarından ve akıllı kişisel koruyucu ekipmanlardan insan kaynakları uygulamalarındaki insan analitiği olarak algoritmik süreçlere kadar uzanır (Jain, 2021:4). Yapay zeka teknolojisi, büyük veri, algoritmalar ve politika ve kanun yapma uygulamaları sürekli olarak geliştirilirken, verilerimizin toplanma ve yönetilme şekli mevcut güç ilişkilerini ön plana çıkarır. Veri yönetimi bağlamında, politika düzenlemeleri, yasalar, paydaşlar ve kurumsal aktörlerden oluşan karmaşık bir ağ, güç yapıları, veriler üzerindeki kontrol ve verilerin kullanımı hakkında müzakere yapar. Veri yönetimi ve buna eşlik eden güç hiyerarşilerinin yanı sıra sorumlu veri toplama eksikliği, marjinalleştirilmiş nüfusları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Örneğin, BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri raporunda, cinsiyet eşitliğine yönelik 54 göstergeden yalnızca 10'unun küresel düzeyde "güvenilir bir şekilde izlendiği" belirtilmektedir (Ceia, Nothwehr ve Wagner, 2021:44). Dolayısı ile konu veri olduğunda çok boyutlu bir yaklaşım ile konunun ele alındığı söylenebilir. Sonuç olarak, dijitalleşmenin karar alma ve problem çözme teknolojileriyle kişileri ve toplumları etkilediği görülmektedir (von Krogh, 2018). Bu teknolojik gelişmeler ışığında hızla değişen bu çağda dijitalleşmenin politikalar oluşturulurken ve stratejik kararlar alınırken az ya da çok her alanda her yerde mevcut olduğu gözlenmektedir (Rashid, Möckel ve Bohn, 2024:3). Bu nedenle kararların değişen kavram ve uygulamalarla uyumlu olması önemli hal almıştır. Bu değişim süreci, toplumdaki sistemler başta olmak üzere toplumsal tüm katmanları etkilemektedir. Bu becerilerin demografik değişkenlerden etkilendiği görülmektedir. Bu nedenle herkesin bu beceriler konusunda eşit beceri düzeyinde olmadığı görülmektedir (Cotten, 2017; Au, 2023). Bu değişkenler arasında cinsiyet, yaş ve eğitim en başta gelmektedir. Özellikle cinsiyetin dijital teknoloji kullanımda etkisine ilişkin kanıtlar, eşitsizliği tahmin etmedeki önemine rağmen kesin değildir. Örneğin Çin'de yapılan bir çalışmada erkeklerin sosyal medyayı kadınlara göre kullanma olasılığının daha yüksek olduğu, ancak bununla ilgili açıklamaların karışık olduğu görülmüştür. Kadınların artan sosyallikleri, geniş ağları ve boş zamanları nedeniyle daha fazla sosyal medya kullanmaları beklenirken eğitim düzeyleriyle ilişkili olarak kadınların dijital teknolojileri daha az kullandıkları görülmektedir (Zhou, 2019). Bununla birlikte yaşın dijital becerileri kullanmanın en temel değişkenlerinden biri olduğu görülmektedir. Yaşın bireylerin dijital teknolojiyi kullanma olasılığının daha düşürdüğü bu nedenle kuşaklar arası dijital uçurumun arttığı söylenebilir (Au, 2023). Örneğin, 60 yaş ve üzerinde işgücü piyasasının dışında kalan çok sayıda insanın, öğrenmelerini, refahlarını, günlük yaşamlarını ve günümüzün dijitalleşmiş toplumuna katılımlarını destekleyecek yeterli dijital yeterliliğe sahip olmadığı da görülmektedir. Bu kişilerin interneti kullanamaması ve sınırlı

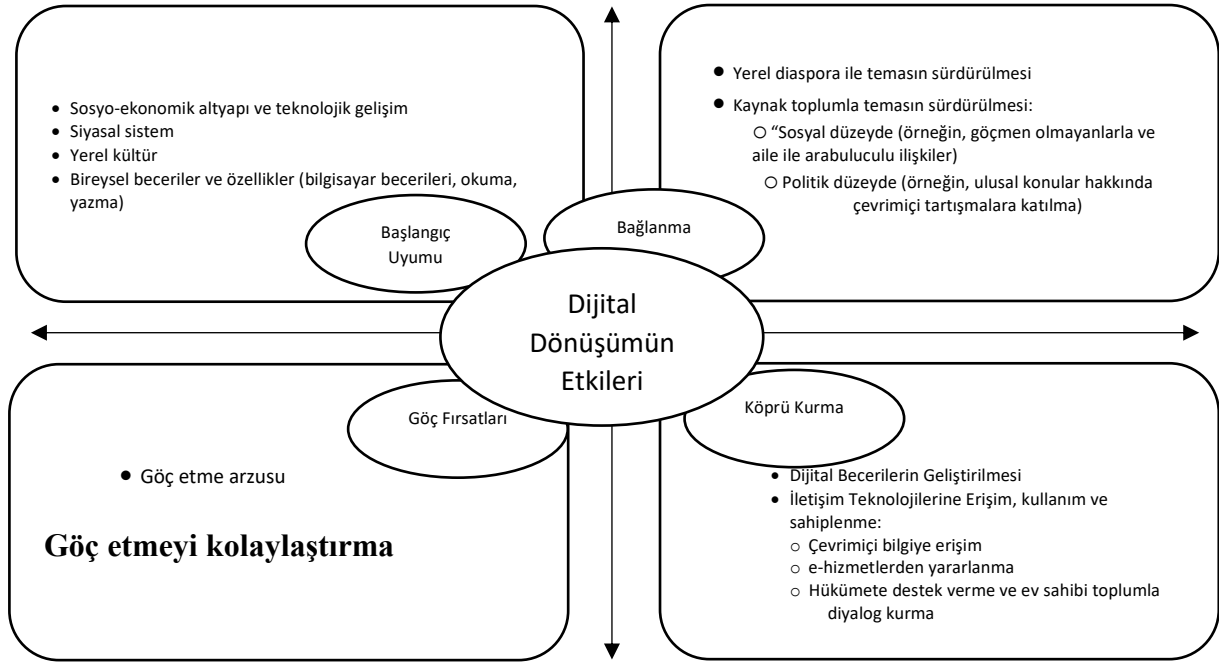
dijital yeterlilikleri, toplumun devam eden dijitalleşmesinde zorluklar çıkarabilir. Bir diğer ifade ile bu durum dijitalleşmenin dışlayıcı etkilerinin en iyi örneklerinden biri olabilir (Rasi, 2021:15). Özellikle yaşın bilişsel performans ve hafıza üzerindeki etkileri düşünüldüğünde yaş bireyler için bir sınırlama olarak değerlendirilebilir, ayrıca yaşlı bireylerin azalmış sosyal ağları göz önüne alındığında da çevrimiçi yapacak daha az aktiviteye sahip oldukları görülmektedir. Yaşlı kişilerin eğitimlerini yıllarca önce tamamladıkları, işgücünden ayrıldıkları, dijital teknolojiyi kullanma fırsatlarının daha az olduğu için dijital teknolojileri kullanma konusunda isteksiz oldukları ortaya konulmuştur (Zhou, 2019). Eğitimin ise dijital becerilerin geliştirilmesi üzerinde doğrudan bir etkisi bulunmaktadır, dijital teknolojinin okullara bir öğretim ortamı olarak entegre edilmesiyle dijitalleşme yaygınlaşmıştır (Au, 2023). Ayrıca özellikle E-devlet uygulamasının dijitalleşmenin zorunlu benimsenmesine katkı sağladığı düşünülmektedir (Safarov, 2021). Görüldüğü üzere dijitalleşme bazı engellere neden olsa da toplumun tümüyle ilgilidir. Bu alan özellikle göçmen ve mülteciler gibi hassas gruplarda daha hayati konuları ortaya çıkartmaktadır.

DİJİTALLEŞME VE GÖÇ

Günümüzde toplumda birlikte yaşayan insanların birbirlerine eşit olduğu varsayılsa da yaşanan hızlı teknolojik değişikliklere karşı savunmasız olan birçok sosyal grup ortaya çıkmıştır. Toplumda ev sahibi grup ile göçmenler, mülteciler, sığınmacılar, uluslararası öğrenciler, düzensiz göçmenler, vasıflı göçmenler olarak adlandırılan topluma yeni gelen birçok farklı grup birlikte yaşamaktadır. Toplumdaki bireylerin dijital platformlara erişmek, diğerleriyle çevrimiçi etkileşimde bulunmak veya birden fazla bilgi kaynağını arama, düzenleme gibi dijital teknolojileri kullanma konusundaki teknik yeterlilikleri, dijital beceriler olarak adlandırılır. Günümüzde algoritma çağı olarak tanımlanan mevcut çevrimiçi bağlantı, giderek daha karmaşık hale gelen dijital teknolojiler özellikle yapay zeka dünyanın her yerindeki insanlar tarafından gerçekleştirilen günlük faaliyetlerin giderek daha fazlasını desteklemektedir. Hesaplama gücü ve veri üretimindeki önemli gelişmeler, insanların günlük yaşamlarının, haber akışlarının kişiselleştirilmesi, tarama etkinliğine göre uyarlanmış çevrimiçi reklamcılık, etkileşimli sohbet robotu yardımı ve otomatik analitik güncellemeler gibi yapay zeka ile ilgili hizmetler ve dijital ara yüzler aracılığıyla şekillenmesine neden olmaktadır. Yapay zeka teknolojilerini kullanan “akıllı” ürünlerin yelpazesi de büyüyerek cihazları, araçları, evleri ve entegre sesli asistanları kapsamaktadır. Dünyanın dört bir yanında günlük yaşamlardaki rutin faaliyetler, modern dijital dönüşümlerin yakın zamanda ortaya çıkışının çok önemli bir göstergesidir. E-posta göndermek, memleketteki aileye para aktarmak, bilgi ve tavsiye için çevrimiçi arama yapmak, sosyal medyada yorum göndermek ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla e-form göndermek, coğrafi olarak en uzak yerlerde bile rutin hale gelmektedir (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021:2). Bu durum özellikle doğası gereği ulus ötesi bir olgu olan, yüzlerce yıl boyunca sosyal ağlar yoluyla şekillendirilen, çoğunlukla nesiller boyunca kurulan kişiden kişiye bağlantıları içeren uluslararası göç ve hareketlilik ile ilgili etkileşimler içinde geçerlidir. Ancak son yıllarda sosyal ve ekonomik etkileşimlerimiz giderek daha fazla dijital sistemler ve süreçler aracılığıyla yönlendirildiğinden dijital teknolojilere daha fazla vurgu yapılmaktadır. Böylece süreçte kişisel etkileşim ihtiyacının azaldığı da gözlenmektedir (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021:2; Olusegun ve Olanrewaju, 2023). Benzer etkinin göç edip etmeme kararı ve aşamaları üzerinde de etkisi yaygın olarak kabul edilmektedir (Hidayati 2019; Obi, Bartolini ve D’Haese, 2021). Göç süreci düzenli ve/veya düzensiz olmasından

bağımsız olarak, sınırları özellikle düzensiz gelenlere karşı koruma araçları sağlayan, aynı zamanda düzenli göçmen deneyimini geliştiren ve hızlandıran BİT (bilgi iletişim teknolojileri) yoluyla kolaylaştırılmaktadır (Olusegun ve Olanrewaju, 2023).

Özellikle haberler, filmler ve reklamlar göç etmeyi düşünen insanlar için önemli bilgi kaynakları arasındadır. Bu nedenle BİT'nin gelişmiş ülkelerin sahip olduğu zenginlik ve refahı yansıtarak aslında kişilerin göç kararları üzerinde önemli bir yere sahip olduğu varsayılmaktadır. Dijital teknolojiler gelişmiş ülkelerdeki zenginlik ve başarıyı belirginleştirirken, az gelişmiş ülkelerde yoksulluk, istikrarsızlık ve daha az arzu edilen bir yer görüntüsünü vurgulamaktadır. Kişinin elde ettiği bu bilgiler, göç kararı vermesinde etkili olabilir (Olusegun ve Olanrewaju, 2023). Bu nedenle bir ülkenin dijitalleşme ve kalkınma düzeyi kişilerin göç kararlarında önemli bir değişken olarak değerlendirilir. Dijitalleşme aynı zamanda insanların göçle ilgili bilgiye erişimini kolaylaştırarak göç etme istek ve becerilerini de geliştirmektedir (Obi, Bartolini ve D'Haese, 2021). Ancak dijital teknolojiler, potansiyel göçmenleri olumsuz şekilde de etkileyebilir. Bu nedenle dijital teknolojilerin, göç sürecinin hem kaynak yer hem de göç alan yeni yerde insanların hayal gücü üzerinde büyük bir etkisi olduğu söylenebilir (Collin ve Karsenti, 2012; Collin, Karsenti ve Calonne, 2015). Collin ve Karsenti, (2012) yaptıkları BİT ve göç alan yazın taramasına dayanarak, iki eksen boyunca düzenlenmiş dört temel bileşene sahip kavramsal bir yapı (Collin ve Karsenti, 2012) oluşturmuşlardır (bkz. Şekil 1). Böylelikle göçmen grubun göç sürecinde BİT kullanımı iki eksenli dört temel bileşene sahip bir kavramsal yapıda değerlendirilmiştir. İlk eksenle göçmenlerin BİT kullanımı kendi köken ülkeleri ve yeni geldikleri ev sahibi yerle ilişkili ele alınırken; ikinci eksenle ise göçmenlerin göçten önce (göç öncesi aşama) ve göçten sonra (göç sonrası aşama) BİT kullanımı ortaya konulmuştur. Köken grup açısından, göç öncesi aşama (Şekil 1, sol üst), potansiyel göçmenlerin kendi gruplarında BİT kullanarak oluşturdukları ilk ilişkileri ifade eder. Bu ilişkiyi köken toplumun sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi, BİT kullanımını teşvik eden veya engelleyen yerel kültürel özellikleri; özellikle İngilizce okuma ve yazma bilme düzeyi ve BİT becerileri gibi bireysel beceriler gibi faktörler etkileyebilir.

Şekil 1: Göçmenlerin göç süreci boyunca kullandıkları BİT'nin kavramsal çerçevesi

Göç öncesi aşamada (Şekil 1, sol alt), BİT potansiyel göçmenlerin ailelerindeki ve sosyal ağlarındaki diğer göçmenlerle iletişim kurmak için kullanılmaktadır. Köken ülkedeki yerleşikler, potansiyel göçmenler ve aynı etnik gruptan gelen göçmenler birbirine akrabalık, arkadaşlık ve ortak topluluk kökeni bağlarıyla bağlıdırlar. Aslında potansiyel bir göçmenin diğer göçmenlerle sosyal ağ siteleri, e-postalarla kişisel kurdukları etkileşimlerle göç fırsatları hakkında daha kesin ve doğru bilgilere ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu durumun potansiyel göçmen için göçün maliyet ve risklerini azalttığından kişinin göç etme isteğini artabileceği de varsayılmaktadır. BİT, göç sürecini teşvik etmenin yanında kişi göç etmeye karar verdiğinde, kişi BİT’ni kullanarak göç sürecini de planlamaktadır. Örneğin, kişi kalacak yer ve/veya iş aramak, uçak bileti satın almak ve ev sahibi toplumun kültürü ve uygulamaları hakkında bilgi edinmek için BİT’ni kullanabilir. Kişi bu bilgilere, göçmen ağları veya resmi web siteleri aracılığıyla çevrimiçi olarak ulaşabilir.

Ev sahibi toplum açısından, göç sonrası aşamada (Şekil 1, sağ alt), BİT bir dahil etme aracı olarak da görülmektedir. Gelişmiş toplumlarda dijitalleşme her yerde sıklıkla kullanıldığı için, göçmenlerin ev sahibi topluma sosyal, politik ve ekonomik tam olarak uyum sağlamalarının yanında BİT’ni kullanabilmeleri yani teknolojik uyum sağlamaları beklenir. Göçmen/mülteci BİT’ni kullanarak; resmi ve/veya gayri resmi bilgi, istihdam sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim sağlayabilir, böylece yeni geldiği ev sahibi toplumla etkileşim kurabilir. Bu nedenle BİT erişimi kadar BİT’ni kullanmak için temel teknik, bilişsel, sosyal ve kültürel becerilere sahip olmak şeklinde tanımlanan dijital okuryazarlık da göçmenler için hayati öneme sahiptir. Örneğin yeni gelen bazı göçmenlerin başlangıçtaki BİT becerilerine bağlı olarak yeni ev sahibi toplumdan dışlanmamak için BİT becerilerini geliştirmesi gerekebilir.

Son olarak göç sonrası aşamada göç eden bireyler BİT aracılığıyla, (Şekil 1, sağ üst) köken gruplarıyla sosyal ve/veya ekonomik bağlarını sürdürürler. Göçmen bireyler sosyal ağ siteleri, e-postalar, örneğin, Skype gibi internet telefon hizmetleri, diğer araçlar aracılığıyla aile ve arkadaşlarıyla bağlarını devam ettirebilirler, e-bankacılık vb. uygulamaları ulus ötesi işlemlerde kullanabilirler. Ayrıca sosyal medya ağlarının hükümetler üzerinde giderek artan

bir politik etkisinin olduğu da bir gerçektir. Bireyler BİT kullanarak köken ülkelerinin yönetimine de katkı sağlayabilirler. Görüldüğü gibi artık BİT göçmen/mülteci açısından göç sürecinin tümünü etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu grupların BİT kullanımının bilinmesi ev sahibi toplumla kültürleşmesini de etkileyeceği düşünülmektedir.

Dijitalleşme ve Göçmen/Mültecilerde Kullanımı

Yirmi birinci yüzyılın ikinci on yılı Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2019: 4) tarafından “yerinden edilme on yılı” olarak tanımlanmıştır. Göç üzerine araştırmaların, sosyoloji, eğitim, siyaset bilimi, kültürel antropoloji, psikoloji, beşeri coğrafya ve tarih gibi disiplinlerde yoğunlaştığı görülmektedir (Kutscher ve diğ., 2022). Dijital teknolojiler, 1990'ların sonlarından bu yana Avustralya, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve birçok Avrupa ülkesi ve Avrupa Birliği dahil olmak üzere gelişmiş birçok ülke ve bölgeye yönelen göç sürecinde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Ayrıca günümüzde göçmenler, bu konuda alınan düzenleyici kararlar ve süreçler göç sistemlerine yönelik büyük miktarda verinin toplanmasına ve işlenmesine yönelik uzun vadeli bakış açısının yapay zeka gibi ileri düzey dijitalleşmenin geliştirilmesine katkı sağlamıştır (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021; Rizvi, 2004). Özellikle dijitalleşmeyle birlikte göçmen ağlarının göçle ilgili bilgilerin sağlandığı birincil kaynak olma rolü dönüşüme uğramıştır. Dijitalleşmeyle, göçmen ve mültecilerin göç sürecini planlamalarında kullandıkları araçlar da çeşitlenmiştir (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020). Telefon, televizyon ve radyo gibi diğer dijital araçlar arasında sosyal medya, potansiyel göçmenlerin kolay erişilebildiği ve daha az maliyetle gerçek zamanlı bilgi sağladığı için öne çıkmaktadır. Aslında sosyal medya ve göçmen ağları, potansiyel göçmenlere bilgi sağlayan gayri resmi bilgi kaynakları olarak potansiyel göçmenler ve göçmen ağları arasındaki bağları da güçlendirir. Böylece göçmen ağlarının sosyal medyayı kullanarak potansiyel göçmenlerin seyahatini daha az riskli göç rotalarına yönlendirdikleri ve kolaylaştırdıkları söylenebilir. Bu durum sayesinde potansiyel göçmenlerin göç etmek için gerekli olan ekonomik maliyeti azalttıkları da ifade edilmektedir. Ayrıca bu durumun meşru yollarla göç etme yetenekleri düşük olan insanların bile göç isteklerini artırdığı da ortaya konulmuştur (Obi, Bartolini ve D’Haese, 2021). Üstelik yolculuk öncesinde, sırasında ve sonrasında bireyler çevrimiçi bilgiye daha fazla erişilebildikleri için hareket rotaları ve varış yeri seçimlerinde değişikliklere neden olabilir (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020). Özetle dijitalleşmenin göç sürecinde bilgiye erişim ve sosyal ağlarla iletişim kurmak için önemli bir araç olduğu, bu süreçte kişiler tarafından kendi özel ihtiyaçlarına göre uyarlandığı söylenebilir. Ayrıca özellikle göçmenlerin dijital işlemler yoluyla dövizlerini menşe ülkelerine gönderdiği; dijital platformların, ev sahibi toplumla sosyal iletişim fırsatları sağladığı, istihdam ve hizmetlere erişimi arttırdığı ve uyumu kolaylaştırdığı da ifade edilmektedir (Bayramoğlu ve Lünenborg, 2018; Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020). Dijitalleşme sürecinde özellikle dijital medya doğası gereği yalnızca kullanıcıları etkileşime çağırmakla kalmaz, aynı zamanda elde edilen bilgiyi diğer kullanıcılara dağıtarak daha fazla etkileşimi teşvik etmektedir. Dolayısıyla duygu ve düşünceler insan aktörlerin ve (medya) teknolojinin karşılıklı ilişkileri aracılığıyla üretilir ve dağıtılır. Dijital medya, coğrafi mesafeye bakılmaksızın kullanıcıların diğer kullanıcıları etkilemesini ve onlardan etkilenmesini mümkün kılarak karşılıklı yeni yakınlık ve etkileme biçimlerini ortaya çıkartmaktadır. Dijital medyanın duygusal doğası, mültecilerin kendilerini dezavantajlı, hareketsiz, sıkışmış veya kaybolmuş hissettikleri anlarda yeni yakınlıklar ve aidiyet duygusu

geliştirme potansiyeline sahiptir. Özellikle Facebook, X (Twitter) ve Instagram gibi sosyal medya platformları yalnızca kullanıcıları birbirine etkili bir şekilde bağlayan ve/veya başka şekilde elde edilemeyecek bilgileri dağıtan araçlar olarak işlev görmez, ama aynı zamanda belirli bağlamlarda geleneksel çevrimdışı medyada “temsil edilemeyen” yakınlığın temsillerini de dolaşıma sokar. Sosyal medya aynı zamanda göçmen ve mülteciler üzerinde sosyal, kültürel, ekonomik ve politik kaygı, baskı da yaratabilir. Bu sosyokültürel baskılar göçmen ve mültecilerin menşe ülkelerindeki arkadaşları ve aileleriyle sosyal bağlardan uzaklaşmasına yol açabilir. Bu nedenle dijitalleşmenin, göçmen ve mültecilerin göç ve uyum süreçlerine yardımcı olabilecek veya engel olabilecek bir rolünün olduğuna bütüncül bir bakış açısıyla dikkat etmek gerekmektedir. (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020).

Dijitalleşme ve göç konusunda yapılan bir çalışmada (Olusegun ve Olanrewaju, 2023) Litvanyalı göçmenlerin dijital araç kullanım modellerini ve hem göç öncesi hem de göç sonrası aşamada göç kolaylığı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmada dijital teknolojilerin göç sürecinin kolay geçmesine orta derecede katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, potansiyel göçmenlerin WhatsApp, e-posta, sosyal medya vb. gibi uygulamalarla Litvanya’daki arkadaşlarından bilgi aldıkları saptanmıştır. Aslında göçmenlerin hem göç öncesi süreçte hem de göç sonrasında kaynak ülkedeki aileleri ve arkadaşlarıyla iletişim kurmak için dijital araçları kullandıkları gözlenmiştir. Göçmenler görüntülü ve sesli görüşmelerle aileleri ve arkadaşlarıyla çok daha kolay iletişim kurabilmelerine rağmen Litvanya’daki internet ve uluslararası arama ücretlerinin yüksek olması nedeniyle telefon ve internet hizmetlerini uygun iletişim aracı olarak görmedikleri de saptanmıştır (Olusegun ve Olanrewaju, 2023). Örneğin Nijerya’da yapılan bir çalışmada göçmen ağlarının ve sosyal medyanın gayri resmi göç bilgisi kaynakları olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur (Obi, Bartolini ve D’Haese, 2021). Ayrıca dijital paylaşımlar, mültecilerin göç süreci sırasındaki karar verme süreçlerinde önemli bir rol oynayabilir (Bayramoğlu ve Lünenborg, 2018:1023). Dijital yönelim göç süreçlerini yakından etkilemektedir. Bu etkileşim çift boyutlu şekilde ilerlemektedir. Mültecilerin yaşamlarını kamu-özel ortaklıklar ve STK’ların desteğiyle inşa etmeleri beklenir. Bu nedenle devlete yük ya da toplumsal bir tehdit olarak görülmemek için hak etme ve uyum sağlama temelinde bir mültecilik sergilemek zorundadırlar. Şu anda Avrupa genelinde kodlama akademilerinin, çözüm bulma etkinliklerinin, uygulama geliştirmelerin ve start-up projelerinin yaygınlaştığı göz önüne alındığında, özellikle girişimcilik ve dijital konularında bilgili olan mültecilerin kabul edilebilir/değerli mülteciler olduğu söylenebilir (Udwan, Leurs ve Alencar, 2020:2).

Dijitalleşme süreci göç ile birlikte farklı nüfus projeksiyonu olan gelişmiş ülkelere fırsatlarda sağlayabilmektedir. Her ne kadar dijital teknolojiler göçmen ve mülteciler tarafından yaygın olarak kullanılsa ve deneyimlerine aracılık etse de bu teknolojilere erişim ve bunları kullanma yeteneği açısından göçmen gruplar arasında cinsiyet, yaş, dijital okuryazarlık, demografisi, finansal kapasite ve Wi-Fi gibi altyapılara erişim yeteneğindeki eşitsizliklerden kaynaklanan “dijital ayrımlar” olduğu gözlenmektedir (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020).

Bu süreçte sosyal medya, potansiyel göçmenlerin sosyal ağlardan ve kaçakçılardan bilgi aradığı ve yardım isteyebileceği bir platform haline gelebilir. Buradaki asıl sorun, bu kişilerin kendi çıkarları için potansiyel göçmenlere yanlış veya daha az bilgi sunabildiği görülmektedir (Schewel, 2020). Ayrıca daha az bilgiye sahip olan ancak göçün yaşam kalitesini artıracığını düşünen yüksek motivasyonlu potansiyel genç göçmenler süreçte daha fazla risk almaya hazır hale gelebilirler. Bu durumun özellikle düzensiz rotalardan hareket eden birçok ekonomik göçmen için geçerli olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda eksik bilgiyle alınan göç kararlarının

çoğunun hatalı olduğu, pişmanlık yarattığı düzensiz göç ve insan ticareti gibi kaçınılması gereken göç deneyimlerine yol açabildiği de görülmektedir (Obi, Bartolini ve D’Haese, 2021). Ayrıca, dijital teknoloji ve yapay zekadaki gelişmelerin ortaya çıkardığı zorluklar yalnızca göçmenlere özgü olmasa da göçmenler ve yetkililer arasındaki güç dengesizlikleri insan haklarının korunmasındaki mevcut zayıflıklarını daha da kötüleştirebilir (McAuliffe, Bwer ve Beduschi, 2021). Burada iki alan özellikle ilgi çekicidir; Algoritmik önyargı eşitsizliğinin artması, yasa dışı ayrımcılık ve artan gözetimin göçmenlerin mahremiyeti üzerinde etkiye yol açmasıdır. Araştırmalar, yapay zeka sistemlerinin, kendisini ortaya çıkartan insan yaratıcılarının ırk veya cinsiyet gibi önyargılarını yansıtabildiğini gösterir. Yapay zeka sistemleri aynı zamanda azınlıklara karşı yapısal ve tarihsel önyargıları da yansıtabilir (Caliskan, Bryson ve Narayanan, 2017). Bu; önyargı, yapay zeka algoritmalarını eğitmek için kullanılan veri kümelerindeki temsil ve çeşitlilik eksikliğinden kaynaklanabilir. Yapay zeka sistemleri aynı zamanda azınlıklara karşı yapısal ve tarihsel önyargıları da yansıtabilir. Araştırmacılar, metnin olumlu veya olumsuz bir anlama sahip olarak işaretlenmesine izin veren bir teknik olan duygu analizini çalıştıran yapay zeka sistemlerinin önemli ölçüde ırk ve cinsiyet önyargısı gösterdiğini belirtmişler (Díaz, ve diğ., 2019; Shrestha ve Das, 2022). Önyargının yalnızca göç ve hareketlilikle ilgili değil aynı zamanda göçmen hakları açısından sonuçları da önemlidir. Örneğin, göçmenlerin kimlik tespiti ve kimlik doğrulaması için yüz tanıma teknolojileri kullanılırsa, koyu tenli bireyler yanlış kimlik tespitlerine daha fazla maruz kalabilir. Bu tür hatalar düzeltilmezse, yanlış tanımlama sonucu olarak göç döngüsü boyunca yardım ve hizmetlere erişimin engellenmesine ve potansiyel olarak ırka dayalı ayrımcılık ortaya çıkabilir. Özellikle tescilli yapay zeka algoritmalarının şeffaflık ve denetlenebilirlik eksikliğinden dolayı, yapay zeka sistemlerinde önyargı tespit edilemeyebilir; bu “kara kutu” sorunu olarak da ifade edilmektedir. Bu durum da göçmenleri ırk, cinsiyet veya korunan herhangi bir diğer özellik temelinde yasa dışı ayrımcılığa maruz bırakabilir (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021:8). Ortaya konulan tüm bu zorlukların farklı boyutları ile ele alınarak kavramsal bütünlük içinde değerlendirilmesi önemlidir.

Göçmen ve mültecilerin kimliklerini tespit ve takip için devletler, uluslararası kuruluşlar, şirketler ve STK’lar, dijital teknolojileri giderek daha fazla kullanmaktadır. Özellikle günümüzün modern dünyasında kişinin yasal bir kimlik kanıtının bulunmaması barınma, beslenme gibi temel hizmetlere ve istihdam, eğitim, gıdaya ve sağlık ve sosyal güvenlik gibi hizmetlerine erişimini kısıtlamaktadır. Bu durum, özellikle özel koruma ve sosyal katılım için yasal tanınmaya ihtiyaç duyan göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler için sorunlu olabilir. Örneğin, 26 milyon mültecinin birçoğunun resmi kimlikleri olmadan ülkelerinden ayrıldıkları ve birçoğunun da kimlik belgelerinin çalındığı veya yolculuk sırasında yok edildiği bilinmektedir (UNHCR, 2019; Latonero ve diğ., 2019). Burada, dijital teknolojinin dijital kimlikle ilgili teknoloji ve süreçlerin göç ve mülteci bağlamında kolay çözümler sağlayabileceği düşünülmektedir (Latonero ve diğ., 2019). İkinci olarak özellikle sınırlarda göçmenlerin teknoloji destekli gözetimi, gizlilik haklarına orantısız bir şekilde müdahale edebilir. Bu nedenle göçmen ve mültecilerin de mahremiyet haklarının korunması önemlidir. İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinin 12. maddesi, Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 17. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. Maddesi ve Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11. maddesi uyarınca yabancı uyruklu kişiler de dahil herkes özel hayatına saygı hakkına sahiptir. İnsanların çevrimdışı sahip olduğu hakların çevrimiçi ortamda da korunması gerektiği için bu hak dijital alanda da korunmaktadır. Ancak, mahremiyet hakkı mutlak değildir. Örneğin ulusal güvenlik, kamu güvenliği, düzensizliğin

veya suçun önlenmesi veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi nedenlerle kamu otoritesi keyfi olmadığı sürece bu hakka kısıtlamalar getirebilirler. Ancak kamu otoritesi göçmen ve mültecilerin mahremiyet hakkını korumak ile göç yönetimi ve sınır güvenliği ve kontrolünde dijitalleşme arasında adil ve şeffaf bir denge sağlamalıdır (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021). Dijital teknolojilerin göçmen ve mültecilerin kimlik tespiti ve takibinde kullanılması hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. Dijital kimlik çözümleri, göçmenlerin temel hizmetlere erişimini kolaylaştırabilirken, aynı zamanda gizlilik ve mahremiyet haklarının korunması konusunda dikkatli bir denge gerektirmektedir. Bu süreçte, göçmenlerin topluma uyum sağlamaları ve sosyal entegrasyonları da önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijitalleşmenin, göçmenlerin uyum süreçlerine nasıl katkıda bulunduğunu ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları incelemek, bir sonraki adımda ele alınması gereken kritik bir konudur.

Dijitalleşme ve Uyum

Göç sürecinde uyumun gruplar arasında karşılıklı ilişkilerle geliştiği varsayılır. Dijitalleşme göç sürecini etkilediği gibi çok boyutlu olan uyum sürecini de etkilemektedir. Dijitalleşme gelişmiş toplumlarda her alanda yaygın olarak kullanıldığı için sosyal, politik ve ekonomik uyum kadar artık teknolojik uyumda gittikçe önem kazanmaktadır (Lindström, Hashemi ve Koutsikouri, 2021). Uyum, göçle gelen birey/grupların göçmen, mülteci gibi farklı kategorilerde adlandırılrsa da ev sahibi toplumla etkileşim sürecinde olması beklenen bir durumu ifade eder. Ayrıca uyum sürecinde hem göçmenler hem de ev sahibi gruplar spesifik bağlamlara bağlı olarak düzenlemeler yapmalı ve ortak bir sorumluluk üstlenmelidir. Bu süreç geçmişleri ne olursa olsun insanların ortak haklara, sorumluluklara ve fırsatlara dayalı olarak birlikte yaşadığı, sosyalleştiği, öğrendiği ve çalıştığı kapsayıcı bir toplum yaratmak, önyargıyı ve ayrımcılığı azaltmak için sağlanmalıdır (Ndorf-Tah ve diğ., 2019:11). Dijitalleşmenin göçmen ve mültecilerin dil ve kültürel edinimini hedefleyen mobil destekli sistemlerin göçmen ve mültecilerin dil öğrenimini geliştirdiği görülmektedir. Ancak bu dil öğrenme araçları göçmen ve mülteciler tarafından yoğun olarak kullanılsa da bunların göçmen ve mültecilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmediği ve toplumsal bağlantıdan yoksun oldukları için eleştirilmektedirler. Aynı zamanda dijitalleşme farklı alanlarda göçmen katılımını desteklemek amacıyla ev sahibi toplum hakkında bilgi ve karşılıklı etkileşim için iletişim becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayabilir. Dijitalleşme ve BT sayesinde göçmen ve mülteciler ev sahibi grubun kanun, kural ve düzenlemeleri hakkında bilgi edindikleri, hizmetlere ve fırsatlara eriştikleri, istihdam, eğitim, sosyal olanakları hakkında bilgilendikleri de söylenebilir. Özellikle BİT bu nedenle topluma bir katılım aracı olarak düşünülebilir (Olusegun ve Olanrewaju, 2023; Lindström, Hashemi ve Koutsikouri, 2021). Göçmen ve mülteciler ev sahibi gruba uyum ve katılım sağlamak istiyorlarsa, BİT erişim ve kullanımının yanı sıra dijital okuryazarlığın da hayati önem taşıdığını bilmelidir. Dijital okuryazarlık, belirli bir toplumda BİT'ni kullanmak için temel teknik, bilişsel, sosyal ve kültürel becerilere sahip olmak olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda bu süreçte göçmen ve mültecilerin teknolojiye erişimi ve dijital uçurumla başa çıkması gerekebilir (Lindström, Hashemi ve Koutsikouri, 2021). Yeni gelen bazı göçmenlerin sosyal katılım açısından tam fayda sağlamak için BİT becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Uymazlarsa ev sahibi toplumdan atılma riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Göçmen ve mültecilerin çoğunun günümüzde örneğin akıllı telefonlara erişim imkânı olmasına rağmen dijital beceri açığı açısından ek bir engel teşkil etmektedir. Özetle dijitalleşmenin göçmen ve mültecilerin topluma uyumunu etkilediği görülmektedir. Bu nedenle bu grupların uyumunu arttırıcı uygulamalara yer verilmesinin gerekliliği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dijitalleşme, 21. yüzyılda göçün ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Göçmenler, iletişim kurmak, bilgiye erişmek ve yeni topluluklarla bağlantı kurmak için dijital teknolojileri kullanmaktadır. Bu kavramsal çalışmada dijitalleşme süreci anlatılarak, dijitalleşmenin göç süreçleri ve göçmenler üzerindeki karmaşık ve çok yönlü etkileri analiz edilmektedir. Böylece göç sürecinde dijitalleşmeden etkilenen göçmen ve mültecilerin durumlarının anlaşılması amaçlanmıştır. Göç; insani, sosyal, ekonomik ve politik öneme sahip bir kavramdır. Bu nedenle göçmenlerin deneyimlerini ve seçimlerini daha iyi anlamak, göçü gerçekçi bir şekilde ele alan BİT gelişmelerini ve politikalarını da destekleyebilir (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020.).

Dijital Teknolojiler göçmenler tarafından giderek daha fazla kullanılan araç olarak ifade edilebilir. Göç Döngüsü boyunca dijital teknolojiler başlangıçta göç öncesi bilgi edinme, vize ve iltica başvurularının ve işlemlerinin dijitalleşmesi, sınırlarda otomatik güvenlik kontrolleri ayrıca uyum ve dönüş programlarında kullanımı yaygınlaşmıştır. Göçmenler, aile ve arkadaşlarla bağlantıda kalmak, yeni bilgiler edinmek ve yeni topluluklarla bağlantı kurmak için dijital platformları kullanmaktadır (Witteborn, 2021; Asık ve Söraa, 2023). Özellikle dijital platformlar, göçmenlerin ev sahibi toplumlarla sosyal iletişim kurmalarına, istihdam ve hizmetlere erişimlerini artırmalarına olanak tanır. Aynı zamanda dijitalleşme, diaspora gruplarının ortak bir diasporik kimlik etrafında harekete geçebilmelerini, kimliklerini kamuya açık bir şekilde ifade etmelerini ve şartlarını müzakere etmelerini sağlayabilir. Bunun yanında dijitalleşme, diasporaların bütünleşmesini desteklemek amacıyla çevrimiçi bir diasporik kamusal alan oluşturmak veya farklı bir ülkeye göç ederken yaşanan sosyal boşluğu doldurmaya yardımcı olmak için kullanılabilir (Asık ve Söraa, 2023).

Dijitalleşmenin göçmenler ve göç süreçleri üzerinde karmaşık ve çok yönlü etkileri vardır. Bu etkiler, göçmenlerin bireysel deneyimlerine ve koşullarına ve hangi dijital teknolojilere erişimlerinin olduğuna bağlı olarak değişebilir. Dijitalleşme, göçmenler için iletişim, bilgi ve bağlantı kurma imkanlarını geliştirerek göç sürecini kolaylaştırabilir. Ancak dijitalleşme, göçmenlerin maruz kaldığı ayrımcılık ve sömürü riskini de artırabilir, göç politikaları ve uygulamaları üzerinde olumsuz bir etkiye de sahip olabilir. Bu nedenle, göç politikaları ve uygulamaları geliştirilirken dijitalleşmenin göçmenler üzerindeki potansiyel etkileri dikkate alınmalıdır. Ayrıca dijitalleşmenin göçmenler üzerindeki etkilerini araştırırken göçmenlerin farklı deneyimlerini ve bakış açılarını hesaba katmak önemlidir (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020).

Dijitalleşme göç döngüsü boyunca göçmen ve mültecilere bilgi ve hizmetlere erişim konusunda birçok fırsat sunarken, bu teknolojilere aşırı güvenme aynı zamanda önemli olumsuzlukları da beraberinde getirebilir (Espinosa Zárate, Camilli Trujillo ve Plaza-de-la-Hoz, 2023). Göçmen ve mülteciler dijital uçurum, dil engelleri, maliyetler veya altyapı eksikliği nedeniyle dijital teknolojilere erişemeyebilir veya bunları kullanamayabilir (Asık ve Söraa, 2023). Göçmenler ve mülteciler çevrimiçi ortamlarda nefret söylemi, taciz ve zorbalığa maruz kalabilir (Ceia, Nothwehr ve Wagner, 2021). Ayrıca dijitalleşme ve yapay zeka uygulamalarındaki önyargılar mevcut eşitsizlikleri daha da kötüleştirebilir ve göçmenleri önemli ölçüde etkileyerek ayrımcılığa yol açabilir (Espinosa Zárate, Camilli Trujillo ve Plaza-de-la-Hoz, 2023). Dijital teknolojilerdeki ve yapay zekadaki gelişmeler özellikle göçmenler ve kamu otoriteleri arasındaki güç dengesizliğine, göçmenlerin gözetimi ve kontrolü için devletler ve diğer aktörlerin dijital teknolojilerin kullanımı insan haklarıyla ilgili sorunlara da neden olabilir (Leurs ve Smets, 2018). Yapay zekanın göçmenler üzerindeki potansiyel etkileri göç

politikaları ve uygulamaları üzerindeki olası etkileri hakkında endişeler de bulunmaktadır (Berger ve Frey, 2016; Buchert, Wrede ve Kouvonen, 2023).

Dijitalleşmenin göçün geleceği üzerindeki etkilerinden de bahsedilebilir. Dijital teknolojiler ve yapay zeka zaman içinde uluslararası göç modellerini etkileyerek uzun vadeli göç eğilimlerini ve göç koridorlarını etkileyebilir (McAuliffe, Blower ve Beduschi, 2021). Dijitalleşme, özellikle de göçmenler ile kamu yetkilileri arasındaki doğal güç dengesizliği nedeniyle göçmenlerin insan haklarının korunması, göçmenlerin karar verme süreçleri ve göç kalıplarını etkileyebilir, ancak bu etkiler karmaşık ve bağlamsaldır (Pannocchia, Bayerl ve Hough, 2020; Leśniak-Łebkowska, 2020).

Bu çalışmanın aynı zamanda dijitalleşme ve göç ile ilgili politikalar açısından da çeşitli çıkarımları vardır. Bu nedenle, göçmenlerin insan haklarına yönelik potansiyel riskleri azaltmak için insan haklarının dijital teknolojilerin tasarım ve geliştirilmesine dahil edilmesi gerekmektedir. Benzer şekilde, bu teknolojileri kullanan karar vericilerin, yapay zeka ve ilgili teknolojilerdeki ilerlemelerin göç ve hareketlilik rejimlerine yönelik sistemsel riskleri dikkate alması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca dijital çözümler, göçmenler ve mülteciler gibi grupların kamu hizmetlerine erişimini kısmen sınırlamasından dolayı resmi danışmanlık hizmetlerinin hem uzaktan hem de kişi tarafından sağlanması önemlidir. Dil ve dijital becerileri geliştiren kursların yanı sıra dijital hizmetlere ilişkin tavsiyeler de gereklidir. Göçmenlerin kamu hizmetlerine dijital katılımını artırmaya yönelik tedbirler uygulanırken süreci etkileyen çevrimiçi içeriğin basitliği, kullanım kolaylığı ve güvenilirliğini içeren tüm faktörler dikkate alınmalıdır.

İnternet sitesi metni ve yardım menüleri için birden fazla dil seçeneği mevcuttur. Ayrıca e-devlet ve e-sağlık hizmetleri internet sitelerinin tüm çevrimiçi biçimlerinin sade bir dille görüntülenmesiyle göçmenlerin kullanım kolaylığı da arttırılacaktır. Dijital hizmetlere erişimi olmayan kişilerin mağduriyet yaşamaması için kamu otoritelerinin kamu hizmetlerini birden fazla kanaldan sunmaya devam etmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Au, A. (2023). Digitalization in China: who's left behind?. *Information, Communication & Society*, 1-19.
- Ask, K., & Søråa, R. A. (2023). *Digitalization and Social Change: A Guide in Critical Thinking*. CRC Press.
- Bayramoğlu, Y., & Lünenborg, M. (2018). *Queer migration and digital affects: Refugees navigating from the Middle East via Turkey to Germany*. *Sexuality & Culture*, 22(4), 1019-1036.
- Beduschi, A. (2020). *International migration management in the age of artificial intelligence*. *Migration Studies*, 1–21.
- Berger, T., & Frey, C. B. (2016). *Structural Transformation in the OECD: Digitalisation, Deindustrialisation and the Future of Work* (No. 193). OECD Publishing.
- Buchert, U., Wrede, S., & Kouvonen, A. (2023). Persisting inequalities in the digitalized society: migrant women facing coercive dimensions of everyday digitalization. *Information, Communication & Society*, 1-16.
- Bussemeyer, M.R., Kemmerling, A, Marx, P., and van Kersbergen, K. (2022). Introduction, Bussemeyer, M. R., Kemmerling, A., Van Kersbergen, K., & Marx, P. (Eds.). *Digitalization and the Welfare State*, (pp.1-20). United Kingdom: Oxford University Press.
- Carroll, J. M. (1997). Human-computer Interaction: Psychology as a Science of Design. *Annual Review of Psychology*, 48(1), 61–83. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.48.1.61>
- Caliskan, A.; Bryson, J.J.; Narayanan, A. (2017). Semantics derived automatically from language corpora contain human-like biases. *Science*, 356, 183–186.
- Ceia, V., Nothwehr, B., & Wagner, L. (2021, May 5). Gender and Technology: A rights-based and intersectional analysis of key trends. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/handle/10546/621189>
- Collin, S., & Karsenti, T. (2012). ICT and migration: A conceptual framework of ICT use by migrants. In *EdMedia+ Innovate Learning* (pp. 1492-1497). *Association for the Advancement of Computing in Education (AACE)*.
- Collin, S. Karsenti, T. & Calonne, O. (2015). Migrants' Use of Technologies: An Overview of Research Objects in the Field. *Journal of Technologies and Human Usability*, 10(3-4), 15-29.
- Cotten, S. (2017). Examining the roles of technology in aging and quality of life. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 72(5), 823–826. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbx109>
- Díaz, M., Johnson, I., Lazar, A., Piper, A. M., & Gergle, D. (2019). Addressing age-related bias in sentiment analysis. In *28th International Joint Conference on Artificial Intelligence, IJCAI 2019* (pp. 6146-6150). International Joint Conferences on Artificial Intelligence.
- Espinosa Zárate, Z., Camilli Trujillo, C., & Plaza-de-la-Hoz, J. (2023). Digitalization in Vulnerable Populations: A Systematic Review in Latin America. *Social Indicators Research*, 170(3), 1183-1207.
- Fors, A.C. (2010). The beauty of the beast: The matter of meaning in digitalization. *AI Soc.*, 25, 27–33.

- Greenhalgh, T., Swinglehurst, D., & Stones, R. (2014). Rethinking'resistance'to big IT: A sociological study of why and when healthcare staff do not use nationally mandated information and communication technologies. *Health Services and Delivery Research*, 2(39), 1-86.
- Hidayati, I. (2019). The Process of Migration and Communication Technology Roles among Labor Migrants in Batam- Indonesia. *Society*, 7(2), 173-184.
- Jain, A. (2021). Impact of digitalization and artificial intelligence as causes and enablers of organizational change. Nottingham University Business School, UK.
- Kryzhanovskij, O. A., Baburina, N. A., & Ljovkina, A. O. (2021). How to make digitalization better serve an increasing quality of life?. *Sustainability*, 13(2), 611.
- Latonero, M., Hiatt, K., Napolitano, A., Clericetti, G., & Penagos, M. (2019). Digital identity in the migration & refugee context. *Data & Society*, 4.
- Leśniak-Łebkowska, G. (2020). Industry 4.0: Social Impacts and Operations Management Challenges, Buła, P., & Nogalski, B. (Eds.), *The Future of Management. Industry 4.0 and Digitalization*. (pp.9-21), Wydawnictwo UJ: Jagiellonian University Press.
- Leurs, K., & Smets, K. (2018). Five questions for digital migration studies: Learning from digital connectivity and forced migration in (to) Europe. *Social media+ society*, 4(1), 2056305118764425.
- Lindström, N. B., Hashemi, S. S., & Koutsikouri, D. (2021). Smartphones and Migrant Integration: Mobile Technology as a Bridging Tool between Migrants and Host Societies. *AMCIS 2021 Proceedings*. 4.
- Kutscher, N., Hüttmann, J., Fujii, M. S., Engfer, N. P., & Friedrichs-Liesenkötter, H. (2022). Educational participation of young refugees in the context of digitized settings. *Information, Communication & Society*, 25(4), 570-586.
- McAuliffe, M., Blower, J., & Beduschi, A. (2021). Digitalization and Artificial Intelligence in Migration and Mobility: Transnational Implications of the COVID-19 Pandemic. *Societies*, 11(4), 1-13.
- Ndofor-Tah, C., Strang, A., Phillimore, J., Morrice, L., Michael, L., Wood, P., Simmons, J., Pertek, S., Borkowska, M., & Sanders, S. (2019). *Home Office Indicators of Integration Framework 2019*, Home Office, London, UK.
- Obi, C., Bartolini, F., & D'Haese, M. (2021). Digitalization and migration: The role of social media and migrant networks in migration decisions. An exploratory study in Nigeria. *Digital Policy, Regulation and Governance*, 23(1), 5-20.
- Olusegun, J., Mamaiev, D., & Aladesuyi, O. A. (2023). Digital Transformation and Ease of Migration Process (A Case-Study of Lithuania). *Psychological Research (in the Balkans)*, 26(2), 145-160.
- Pannocchia, D., Bayerl, P., S. ve Hough, K. L., (2020). The digital mediation of migration: a qualitative thematic synthesis. In: NUNES, Miguel Baptista, ISAÍAS, Pedro, POWELL, Philip and BONTCHEV, Boyan, (eds.) *Proceedings of the 13th IADIS International Conference Information Systems 2020*. IADIS Press, 145-150.
- Pannocchia, D., Bayerl, P. S., & Hough, K. L. (2020). The digital mediation of migration: A qualitative thematic synthesis. https://shura.shu.ac.uk/26345/8/Pannocchia_TheDigitalMediation%28AM%29.pdf

- Rashid, L., Möckel, C., & Bohn, S. (2024). The blessing and curse of “no strings attached”: An automated literature analysis of psychological health and non-attachmental work in the digitalization era. *Plos one*, 19(2), e0298040.
- Rasi, P. (2021). On the margins of digitalization: the social construction of older people and the Internet (Doctoral dissertation, Itä-Suomen yliopisto). *Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Social Sciences and Business Studies*, No 248.
- Rizvi, A. (2004). Designing and delivering visas. *People Place*, 12, 45–52.
- Safarov, N. (2021). Personal experiences of digital public services access and use: Older migrants’ digital choices. *Technology in Society*, 66, 101627.
- Schewel, K. (2020) Understanding immobility: moving beyond the mobility bias in migration studies. *International Migration Review*, 54(2), 328-355.
- Shrestha, S., & Das, S. (2022). Exploring gender biases in ML and AI academic research through systematic literature review. *Frontiers in artificial intelligence*, 5, 976838.
- Sutrisno, S., Kuraesin, A. D., Siminto, S., Irawansyah, I., & Almaududi Ausat, A. M. (2023). The Role of Information Technology in Driving Innovation and Entrepreneurial Business Growth. *Jurnal Minfo Polgan*, 12(1), 586-597. <https://doi.org/10.33395/jmp.v12i1.12463>
- Thompson, L., & Nadler, J. (2002). Negotiating via information Technology: theory and application. *Journal of Social Issues*, 58(1), 109–124. <https://doi.org/10.1111/1540-4560.00251>
- Toczyski, P., & Banerski, G. (2020). Patterns of digital users’ irrationality in the moment of digital transformation of the media. In Conference on Multimedia, *Interaction, Design and Innovation* (pp. 115-124). Cham: Springer International Publishing.
- Trittin-Ulbrich, H., Scherer, A. G., Munro, I., & Whelan, G. (2021). Exploring the dark and unexpected sides of digitalization: Toward a critical agenda. *Organization*, 28(1), 8-25.
- Udwan, G., Leurs, K., & Alencar, A. (2020). Digital resilience tactics of Syrian refugees in the Netherlands: Social media for social support, health, and identity. *Social Media+ Society*, 6(2), 2056305120915587.
- UNHCR. (2019). Global trends: Forced displacement in 2019. *UNHCR: Geneva, Switzerland*.
- United Nations. (2024). GLOBAL ISSUES international migration. Retrieved May 14, 2024, from <https://www.un.org/en/global-issues/migration>
- Verwiebe, R., Bobzien, L., Fritsch, N., & Buder, C. (2023). Social Inequality and Digitization in Modern Societies: A Systematic Literature Review on the Role of Ethnicity, Gender, and Age. <https://doi.org/10.31235/osf.io/k2zwh>
- von Krogh G. (2018). Artificial Intelligence in Organizations: New Opportunities for Phenomenon-Based Theorizing, *Academy of Management Discoveries*, 4(4): 404–9.
- Wilding, R., & Baldassar, L. (2018). Ageing, migration and new media: The significance of transnational care. *Journal of Sociology*, 54(2), 226-235.
- Witteborn, S. (2021). Digital placemaking and the datafication of forced migrants. *Convergence*, 27(3), 637-648.
- Xu, J., & She, S. (2022). Role of digitalization in environment, social and governance, and sustainability: Review-based study for implications. *Frontiers in psychology*, 13, 961057.

Zhou, J. (2019). Let us meet online! Examining the factors influencing older Chinese's social networking site use. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 34(1), 35–49. <https://doi.org/10.1007/s10823-019-09365-9>

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to comprehensively examine the effects of digitalization on migration processes and migrants. In the contemporary era, digital technologies have become deeply embedded in various facets of life, including migration. This study explores how these technologies influence migrants' access to information, communication, and integration processes, shaping their host societies' experiences. The research problem focuses on understanding the dual nature of digitalization, which presents opportunities and challenges for migrants, affecting their social, economic, and psychological well-being.

The methodology employed in this study involves a thorough literature review and conceptual analysis. By examining existing research, the study evaluates the impact of digitalization on migrants' identity, privacy, and social integration. The literature review provides a foundation for understanding the complex relationship between digital technologies and migration, highlighting key themes and findings from previous studies. This approach allows for a comprehensive analysis of how digitalization affects various aspects of migrants' lives, from accessing essential services to maintaining connections with their home countries.

The study's findings reveal that digitalization offers significant opportunities for migrants, such as enhanced access to information and economic opportunities. Digital platforms enable migrants to connect with their home countries and new communities, facilitating social integration and economic participation. For instance, migrants can use social media and other digital tools to maintain relationships with family and friends, access job opportunities, and participate in cultural exchanges. These platforms also provide a means for migrants to navigate bureaucratic processes, such as applying for visas or accessing public services, which can be crucial for successful integration.

However, the study also identifies substantial challenges, particularly the digital divide and technological inequalities disproportionately affecting migrants. These inequalities can lead to social exclusion and hinder migrants' ability to integrate fully into their new environments. The digital divide refers to the gap between those with access to digital technologies and those without, often due to socioeconomic factors. Migrants who lack access to technology or the skills to use it effectively may find themselves at a disadvantage, unable to access the same opportunities as their digitally literate peers.

One of the critical insights from the study is the role of digital literacy and technological access in shaping migrants' experiences. Migrants with higher levels of digital literacy and access to technology are better equipped to navigate migration and integration challenges. Conversely, those lacking these skills face significant barriers, exacerbating existing inequalities and limiting their opportunities for social and economic participation. This highlights the importance of providing digital literacy training and ensuring equitable access to technology for all migrants.

The study also examines digital technology integration's psychological and social outcomes in migrants' daily lives. The use of digital technologies can have both positive and negative effects on migrants' mental health and social relationships. While digital platforms can provide support networks and facilitate communication, they can also contribute to feelings of isolation and stress if not used effectively. For example, excessive reliance on digital communication may

lead to a lack of face-to-face interactions, which is essential for building strong social ties and a sense of belonging in a new community.

In conclusion, the study emphasizes the importance of addressing digital inequalities to maximize the benefits of digitalization for migrants. Policymakers are encouraged to develop strategies that enhance digital literacy and expand technological access for migrants. By doing so, they can help mitigate the risks associated with digitalization and promote more inclusive migration policies and practices. This includes investing in digital infrastructure, providing affordable internet access, and offering targeted support for migrants to develop their digital skills.

The study provides valuable insights into the complex interplay between digitalization and migration, offering a comprehensive understanding of the opportunities and challenges migrants face in the digital age. It is a crucial resource for policymakers, researchers, and practitioners seeking to develop more effective strategies for supporting migrants in their integration processes. Overall, the study highlights the need for a balanced approach to digitalization that leverages its potential to enhance migrants' lives while addressing the challenges it presents. By fostering digital inclusion and promoting equitable access to technology, societies can better support migrants' journey towards integration and participation in their new communities.